

Državni izpitni center

M 1 8 1 5 4 1 1 3

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

PSIHOLOGIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sreda, 30. maj 2018

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1**1. naloga**

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
1.1	<p>Opredelitev psihološkega testa: Psihološki test je instrument za merjenje osebnostnih lastnosti; je standardiziran postopek za merjenje osebnostnih lastnosti.</p> <p>Merske značilnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanesljivost, • veljavnost, • objektivnost, • občutljivost. 	
2. raven	opredelitev psihološkega testa in navedene 4 merske značilnosti	4
	opredelitev psihološkega testa in navedene 3 merske značilnosti	3
1. raven	pomanjkljiva opredelitev psihološkega testa in navedeni 2 merski značilnosti ali navedene 3 merske značilnosti	2
	pomanjkljiva opredelitev psihološkega testa ali navedeni 2 merski značilnosti	1
1.2	<p>Vprašanja za ugotavljanje sposobnosti, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Če je a večji od b in b večji od c, potem je c _____ od a. • Navedite čim več besed, ki se začnejo na črko L. • Naštejte čim več načinov, kako lahko uporabimo žebelj. • Drugi primeri po presoji ocenjevalca. <p>Vprašanja za ugotavljanje vrednot, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pripišite številko pri vsakem pojmu glede na to, kako pomemben vam je: <ul style="list-style-type: none"> – zdravje _____ – svoboda _____ – sreča _____ • Kot najpomembnejše na svetu bi izpostavil _____. • Ali ti je pomembnejša zabava ali uspeh? • Drugi primeri po presoji ocenjevalca. 	
4. raven	2 vprašanja za ugotavljanje sposobnosti in 2 vprašanja za ugotavljanje vrednot	4
	2 vprašanja za ugotavljanje sposobnosti in 1 vprašanje za ugotavljanje vrednot ali obratno	3
3. raven	2 vprašanja	2
	1 vprašanje	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
1.3	<p>Presoje z vidika merskih značilnosti, zakaj ni najbolje, da dijak uporabi test iz revije, s pojasnitvami, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ni zanesljiv: test iz revije verjetno ni večkrat preizkušen, kar pomeni, da bi lahko pri ponovnih testiranjih dobili drugačne rezultate; • ni veljaven: test v reviji je verjetno nastal po navdihu oziroma v skladu s predstavami pisca testa, brez navezovanja na psihološke teorije, in tako verjetno ni veljaven; • ni objektivni: temu, ki izpolnjuje test, so rešitve že znane in lahko temu prilagaja odgovore; • ni občutljiv – testi v revijah pogosto ločujejo le nekaj tipov ljudi, ne uporabljajo dimenzij in tako niso najbolj občutljivi; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>OPOMBA: Če kandidat pojasnitev ne veže na test iz revije, je ocenjen na 5. ravni. Če kandidat pojasnitve ne veže na merske značilnosti (standardizacija, norme, strokovnost sestavljalca ...), je ocenjen na 5. ravni.</p>	
6. raven	3 presoje s pojasnitvami za 3 merske značilnosti	4
	3 presoje za 3 merske značilnosti, 2 pojasnjeni	3
5. raven	2 presoji za 2 merski značilnosti, 1 pojasnjena	2
	1 presoja za 1 mersko značilnost s pojasnitvijo ali 3 presoje	1

2. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
2.1	<p>Opredelitev pojma čustvo: Čustva so procesi, ki izražajo človekov vrednostni odnos do zunanjega sveta ali do samega sebe. Čustva so duševni procesi in stanja, s katerimi doživljamo značilen vrednostni odnos do stvari, oseb in dogodkov. Čustva so (kompleksni) procesi, ki vključujejo fiziološke, kognitivne in izrazne komponente. Čustva so celostni odzivi našega organizma, pri katerih se pojavljajo znaki fiziološkega vzburljenja, vedenjski izrazi in zavestno (kognitivno) doživljanje.</p> <p>OPOMBA: Zadostuje 1 opredelitev.</p> <p>Funkcije čustev: prilagoditvena; aktivacijska funkcija, motivacijska (usmerjevalna) funkcija, komunikacijska funkcija.</p>	
2. raven	opredelitev čustva, navedene 3 funkcije čustev	4
	opredelitev čustva, navedeni 2 funkciji čustev	3
1. raven	pomankljiva opredelitev čustva, navedena 1 funkcija čustev ali navedeni 2 funkciji čustev	2
	pomankljiva opredelitev čustva ali navedena 1 funkcija čustev	1
2.2	<p>Funkcija čustev v besedilu: Aktivacijska funkcija: Nika je doživela jezo, ker je Vid vzel njeno piščalko (kar je povzročilo fiziološke spremembe), ki jo je spodbudila/aktivirala, da je stekla za njim in mu piščalko vzela (tako je ubranila svoje interese). Motivacijska funkcija: Vid je doživel čustvo sramu, kar ga je motiviralo/spodbudilo, da se je Niki opravičil. Komunikacijska funkcija: Vid se je Niki opravičil (ubesedil je svoje čustvo sramu). Primer nefunkcionalnosti čustva (strah): Anja je na smučanju, čeprav je bilo smučišče položno in urejeno, doživela tako močan strah, da je vsa panična na prvi grbini močno padla in se poškodovala.</p>	
4. raven	poimenovanje in pojasnitev 2 funkcij čustev, primer nefunkcionalnosti čustva OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti pojasnitev.	3–4
3. raven	poimenovanje in pojasnitev 1 funkcije čustev in primer nefunkcionalnosti čustva ali poimenovanje in pojasnitev 2 funkcij čustev ali pojasnitev 2 funkcij čustev iz primera in primer nefunkcionalnosti čustva	2
	poimenovanje in pojasnitev 1 funkcije čustva ali pojasnitev 2 funkcij čustev ali primer nefunkcionalnosti čustva ali poimenovanje 2 funkcij čustev iz besedila	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
2.3	<p>Pojasnitve pozitivnega in negativnega vpliva čustev jeza in strah na vedenje, npr.:</p> <p><i>Pozitiven vpliv jeze, npr.:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • če mislimo, da se je nekaj neupravičeno zgodilo in zato želimo to spremeniti; • kadar se čutimo ogrožene in želimo dokazati svoje pravice, uveljaviti svoje mnenje in se postavimo zase; • kadar želimo premagati nasprotnika in dokazati, da smo lahko uspešnejši; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p><i>Negativen vpliv jeze, npr.:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • če je jeza zelo močna in v nas sproži močno težnjo k takojšnji odstranitvi ovire in zadovoljitvi potrebe, ne glede na okoliščine; • kadar zaradi jeze neposredno ogrožamo druge, njihove interese; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p><i>Pozitiven vpliv strahu, npr.:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • kadar vodi v samozaščitno vedenje in smo zato bolj previdni; • kadar ocenimo, da je nevarnost prevelika in se zato skušamo izogniti grožnji; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p><i>Negativen vpliv strahu, npr.:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • če je strah preveč intenziven in zato zmanjša našo učinkovitost; • kadar se pojavi v okoliščinah, ki niso ogrožajoče in nas po nepotrebnem obremenjuje (ovira); • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p>OPOMBA: Upoštevamo tudi, če kandidat pojasnjuje vpliv čustva na konkretnem primeru, npr: pretirana trema pri spraševanju, panika ob nesreči ipd.</p>	
6. raven	4 pojasnitve (upoštevani obe čustvi, vključena pozitiven in negativen vpliv)	4
	3 pojasnitve (upoštevani obe čustvi, vključena pozitiven in negativen vpliv)	3
5. raven	2 pojasnitvi	2
	1 pojasnitev	1

3. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.1	<p>Opredelitev ustvarjalnosti: Ustvarjalnost je miselni proces, katerega rezultat so originalni in ustrezni dosežki.</p> <p>Poimenovanje faz ustvarjalnega procesa: preparacija (priprava), inkubacija, iluminacija (razsvetlitev), verifikacija (preverjanje) rešitev.</p>	
2. raven	opredelitev in poimenovane 4 faze	4
	opredelitev in poimenovane 3 faze	3
1. raven	pomanjkljiva opredelitev in poimenovani 2 fazi ali poimenovane 3 faze	2
	pomanjkljiva opredelitev ali poimenovani 2 fazi	1
3.2	<p>Poimenovana značilnost ustvarjalnega procesa, ki je razvidna iz dela besedila »preizkušali so veliko različnih gibov«: fleksibilnost / fluentnost Poimenovana ena od faz ustvarjalnega procesa, ki ni razvidna v besedilu: inkubacija ali iluminacija</p> <p>Ponazoritev primera ustvarjalnega procesa (ne s področja plesa) z vsemi fazami ustvarjalnega procesa, npr.: Dijakinja Živa se je odločila, da napiše originalni scenarij za šolsko proslavo. Z mentorico sta izbrali osnovna izhodišča. Živa je nato zbrala knjige s pomočjo knjižničarke. Nato jih je vse prebrala in razmišljala, kako bi sestavila scenarij. Ko je nekega dne naredila odmor in odšla na otroško igrišče, je kar naenkrat v otroški igri dobila idejo, kako izpeljati določen prizor. Doma je zaključila scenarij, ki so ga čez en mesec predstavili dijaki na šolski proslavi.</p> <p>OPOMBA: Če kandidat opisuje ustvarjalni proces s področja plesa, je ocenjen na 3. ravni. Če kandidat ne ponazori vsake faze ustvarjalnega procesa s konkretnim primerom, je ocenjen na 3. ravni.</p>	
4. raven	poimenovana značilnost iz besedila in ena od faz ter ponazoritev s primerom (vse 4 faze)	4
	poimenovana značilnost iz besedila in ena od faz ter ponazoritev s primerom (3 faze)	3
3. raven	poimenovana ali opisana značilnost iz besedila in ponazoritev s primerom (3 faze) ali poimenovana ena od faz in ponazoritev s primerom (3 faze)	2
	poimenovana ali opisana značilnost iz besedila in ena od faz ali ponazoritev s primerom (2 fazi)	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.3	<p>Presoje in pojasnitve, katere sestavine osebnostne čvrstosti in katere osebnostne lastnosti so bolj izražene pri ustvarjalnih posameznikih, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sestavine osebnostne čvrstosti: izzvanost ali angažiranost (zavzemanje) ali notranji nadzor: bolj izražena je izzvanost, saj je posameznikom določen problem izziv; bolj izražena je angažiranost (zavzemanje), ker so posamezniki pri ustvarjanju vztrajni; bolj izražen je notranji nadzor, ker so ustvarjalni ljudje ponavadi avtonomni misleci. • osebnostna lastnost, npr.: zelo je izražena <i>radovednost</i>, saj so ustvarjalni ljudje odprti za nova vprašanja, zanimajo se za določene stvari; lahko je izražena visoka <i>inteligentnost</i>, saj zato lažje, hitreje kombinirajo informacije na nove načine; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje z ustreznimi pojasnitvami (vključeni os. čvrstost in os. lastnost)	4
	3 presoje, 2 ustrezno pojasnjeni (vključeni os. čvrstost in os. lastnost)	3
5. raven	2 presoji, 1 ustrezno pojasnjena ali 3 ustrezne presoje	2
	1 presoja z ustrezno pojasnitvijo ali 2 ustrezni presoji	1

4. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4.1	<p>Opredelitev: Vrednote so posplošeni cilji, ki jih cenimo, želimo in se zanje zavzemamo. Vrednote so temeljni in splošni cilji, ki relativno trajno in celostno usmerjajo ravnanje posameznika (Musek).</p> <p>Kategorije v hierarhiji vrednot:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. hedonske vrednote, 2. potenčne vrednote, 3. moralne vrednote (vrednote dolžnosti in odgovornosti), 4. vrednote izpolnjenosti in dovršitve posameznikove eksistence (izpolnitvene vrednote). 	
2. raven	opredelitev vrednot, poimenovane vse 4 kategorije vrednot	4
	opredelitev vrednot, poimenovane 3 kategorije vrednot	3
1. raven	pomanjkljiva opredelitev vrednot, poimenovani 2 kategoriji vrednot ali poimenovane 3 kategorije vrednot	2
	pomanjkljiva opredelitev vrednot ali poimenovani 2 kategoriji vrednot	1
4.2	<p>Skupine vrednot, ki jih ponazarjajo izjave v naslovih:</p> <p>A Disney je spet sklenil odlično kupčijo – potenčne vrednote B Razvajeni z nešteti užitki – hedonske vrednote C Nezadovoljni s slovenskim bojem proti korupciji – moralne vrednote</p> <p>Primer razgovora med hčerko in mamo: <i>Hčerka:</i> Letos bi želela praznovati novo leto s prijatelji. Smo se že dogovorili za pijačo in hrano in izbrali smo tudi glasbo. (hedonske vrednote) <i>Mama:</i> Jaz pa sem imela v načrtu, da bomo praznovali skupaj z našo bolno babico. Zelo bi bila vesela, če bi tudi ti bila z nami in bi skupaj v družinskem krogu praznovali. Veliko je družin, ki si ne morejo privoščiti praznovanja, njim bi lahko nakazali denar, ki bi ga sicer porabili za darila. (moralne vrednote)</p>	
4. raven	ustrezno navedene 3 skupine vrednot, ponazorjen ustrezen primer z navedenima kategorijama vrednot	4
	ustrezno navedeni 2 skupini vrednot, ponazorjen ustrezen primer z navedenima kategorijama vrednot	3
3. raven	ustrezno navedene 3 skupine vrednot ali navedena 1 skupina vrednot in ponazorjen ustrezen primer	2
	navedena 1 skupina vrednot ali ponazorjen ustrezen primer	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke								
4.3	Presoje vrednot, ki usmerjajo posameznike pri izbiri določenega poklica, s pojasnitvami, npr.:									
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Poklic</th> <th>Vrednote</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>kuhar (vinar, slaščičar, pek ...)</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> – hedonske vrednote, ker uživa v dobrih (različnih) okusih ... – potenčne vrednote, ker se vidi v prihodnosti kot uspešen podjetnik ... – izpolnitvene vrednote, ker hoče uresničiti svoj talent ... – drugi odgovori po presoji ocenjevalca </td> </tr> <tr> <td>ekonomist (borzni posrednik ...)</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> – potenčne vrednote, ker mu je glavno vodilo dobiček, da se nekaj ekonomsko izplača – hedonske vrednote, ker si bo z dobro materialno osnovo lahko privoščil obilo užitkov ... – drugi odgovori po presoji ocenjevalca </td> </tr> <tr> <td>zdravnik (psiholog, socialni delavec ...)</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> – moralne vrednote, ker mu je glavno vodilo pomoč drugim – izpolnitvene vrednote, ker vidi svoje poslanstvo v reševanju življenja in občutju življenjskega smisla ... – drugi odgovori po presoji ocenjevalca </td> </tr> </tbody> </table>		Poklic	Vrednote	kuhar (vinar, slaščičar, pek ...)	<ul style="list-style-type: none"> – hedonske vrednote, ker uživa v dobrih (različnih) okusih ... – potenčne vrednote, ker se vidi v prihodnosti kot uspešen podjetnik ... – izpolnitvene vrednote, ker hoče uresničiti svoj talent ... – drugi odgovori po presoji ocenjevalca 	ekonomist (borzni posrednik ...)	<ul style="list-style-type: none"> – potenčne vrednote, ker mu je glavno vodilo dobiček, da se nekaj ekonomsko izplača – hedonske vrednote, ker si bo z dobro materialno osnovo lahko privoščil obilo užitkov ... – drugi odgovori po presoji ocenjevalca 	zdravnik (psiholog, socialni delavec ...)	<ul style="list-style-type: none"> – moralne vrednote, ker mu je glavno vodilo pomoč drugim – izpolnitvene vrednote, ker vidi svoje poslanstvo v reševanju življenja in občutju življenjskega smisla ... – drugi odgovori po presoji ocenjevalca
	Poklic		Vrednote							
	kuhar (vinar, slaščičar, pek ...)		<ul style="list-style-type: none"> – hedonske vrednote, ker uživa v dobrih (različnih) okusih ... – potenčne vrednote, ker se vidi v prihodnosti kot uspešen podjetnik ... – izpolnitvene vrednote, ker hoče uresničiti svoj talent ... – drugi odgovori po presoji ocenjevalca 							
ekonomist (borzni posrednik ...)	<ul style="list-style-type: none"> – potenčne vrednote, ker mu je glavno vodilo dobiček, da se nekaj ekonomsko izplača – hedonske vrednote, ker si bo z dobro materialno osnovo lahko privoščil obilo užitkov ... – drugi odgovori po presoji ocenjevalca 									
zdravnik (psiholog, socialni delavec ...)	<ul style="list-style-type: none"> – moralne vrednote, ker mu je glavno vodilo pomoč drugim – izpolnitvene vrednote, ker vidi svoje poslanstvo v reševanju življenja in občutju življenjskega smisla ... – drugi odgovori po presoji ocenjevalca 									
6. raven	za 3 poklice 3 presoje vrednot s pojasnitvami (vključene 3 kategorije vrednot)	4								
	za 3 poklice 3 presoje vrednot s pojasnitvami (vključeni 2 kategoriji vrednot) ali za 2 poklica 3 presoje vrednot s pojasnitvami (vključene 3 kategorije vrednot)	3								
5. raven	za 2 poklica 2 presoje vrednot s pojasnitvama (iz 2 kategorij) ali za 1 poklic 3 presoje vrednot s pojasnitvami	2								
	za 1 poklic 2 presoje vrednot s pojasnitvama ali za 2 poklica 2 presoje s pojasnitvama (vrednota je iz iste kategorije)	1								

IZPITNA POLA 2

A) Naloge izbirnega tipa

Naloga	Odgovor
1	B
2	C
3	C
4	A

Naloga	Odgovor
5	A
6	D
7	B
8	A

Naloga	Odgovor
9	C
10	B
11	D
12	D

Naloga	Odgovor
13	B
14	A

Za vsak pravičen odgovor 1 točka.

Skupaj 14 točk

B) Strukturirani eseji**1. naloga**

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Skupine duševnih procesov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spoznavni (kognitivni) procesi, • čustveni procesi, • motivacijski procesi. <p>Predmet psihologije je še:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vedenje, • osebnost. 	
2. raven	pravilno navedene 3 skupine duševnih procesov in 2 predmeta psihologije	4
	pravilno navedene 3 skupine duševnih procesov in 1 predmet psihologije ali pravilno navedeni 2 skupini duševnih procesov in 2 predmeta psihologije	3
1. raven	pravilno navedeni 2 skupini duševnih procesov in 1 predmet psihologije ali pravilno navedena 1 skupina duševnih procesov in 2 predmeta psihologije ali pravilno navedene 3 skupine duševnih procesov	2
	pravilno navedeni 2 skupini duševnih procesov ali pravilno navedena 1 skupina duševnih procesov in 1 predmet psihologije ali pravilno navedena 2 predmeta psihologije	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Ponazoritve, kako lahko hkrati različni (trije) duševni procesi vplivajo na učenje pozitivno in kako lahko vplivajo negativno, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Če se bo Jaka motiviral, na primer z obljubo nagrade, da bo po uspešnem učenju lahko šel s prijatelji na izlet, se bo lažje zbral in lotil učenja bolj pozitivno razpoložen. • Simon, ki ga ne tarejo kakšni vsakdanji problemi, ki ima tudi zdrave prehranjevalne navade, bo verjetno pri učenju pozitivno razpoložen in zbran, zato bo tudi bolj učinkovito razmišljal. • Lahko se na primer zgodi, da je Matevž močno zaljubljen in komaj čaka, da se z dekletom spet vidita, zaradi tega se težko zbere, ne da se mu učiti, pa tudi zoprno mu je, saj se mu zdi izguba časa, ki bi ga lahko preživel z drago mu osebo. • Če je Mojca na primer izrazito strah neuspeha ob pisanju testa, ji bodo misli begale k temu, kako jo bodo sošolci pomilovali, da bo učiteljica nezadovoljna, zaradi tega bo manj zbrana in se bo težje motivirala k učenju. • Drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
4. raven	1 primer ponazoritve pozitivnega in 1 primer ponazoritve negativnega vpliva duševnih procesov na učenje (vključeni 3 duševni procesi)	5
	1 primer ponazoritve pozitivnega vpliva duševnih procesov na učenje (vključeni 3 duševni procesi) in 1 primer ponazoritve negativnega vpliva duševnih procesov na učenje (vključena 2 duševna procesa) ali obratno	4
3. raven	1 primer ponazoritve pozitivnega in 1 primer ponazoritve negativnega vpliva duševnih procesov na učenje (vključena 2 duševna procesa) ali 1 primer ponazoritve pozitivnega vpliva duševnih procesov na učenje (vključeni 3 duševni procesi) in 1 primer ponazoritve negativnega vpliva 1 duševnega procesa na učenje ali obratno	3

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	1 primer ponazoritve pozitivnega vpliva duševnih procesov na učenje (vključena 2 duševna procesa) in 1 primer ponazoritve negativnega vpliva 1 duševnega procesa na učenje ali obratno ali 1 primer ponazoritve pozitivnega vpliva duševnih procesov na učenje (vključeni 3 duševni procesi) ali 1 primer ponazoritve negativnega vpliva duševnih procesov na učenje (vključeni 3 duševni procesi)	2
	1 primer ponazoritve vpliva (pozitivnega in negativnega) 1 skupine duševnih procesov na učenje ali 1 primer ponazoritve pozitivnega vpliva duševnih procesov na učenje (vključeni 2 skupini duševnih procesov) ali 1 primer ponazoritve negativnega vpliva duševnih procesov na učenje (vključeni 2 skupini duševnih procesov) ali 2 splošni presoji	1
	SINTEZA IN VREDNOTENJE Presoje uporabe eksperimenta in opazovanja pri raziskovanju vpliva duševnih procesov na učenje z utemeljitvami, npr.: <ul style="list-style-type: none"> • Eksperiment <ul style="list-style-type: none"> ○ Kadar želimo ugotavljati vpliv motivacije na učenje: tako bi na primer lahko preučevali, kako nagrada ali odsotnost nagrade vplivajo na učenje. ○ Kadar želimo ugotavljati vpliv čustev na učenje: na primer, kako vpliva razpoloženje na učenje. Nekateri ljudje bi se učili takoj po ogledu komedije, drugi pa ne. Tako bi dobili jasen vpogled v odnos med razpoloženjem in učenjem. • Opazovanje <ul style="list-style-type: none"> ○ Ko bi bila uporaba eksperimentalne manipulacije nekega duševnega procesa neetična: npr. preučevali bi vpliv močnega strahu na učenje. ○ Ko določenega duševnega procesa ne moremo eksperimentalno sprožiti: na primer, kako zaljubljenost vpliva na učenje. • Drugi odgovori po presoji ocenjevalca. OPOMBA: Če kandidat presoja uporabo eksperimenta in opazovanja na splošno, je ocenjen na 5. ravni.	
6. raven	3 presoje z utemeljitvami	5
	3 presoje, 2 utemeljeni	4
5. raven	2 presoji, obe utemeljeni ali	3
	3 presoje, 1 utemeljena	
	2 presoji, 1 utemeljena ali	2
	3 presoje	
	1 presoja z utemeljitvijo ali	1
	2 presoji	

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.

2. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Opis motivacijskega procesa: Gre za proces, v katerem se potreba (<i>ki predstavlja stanje neravnovesja v organizmu</i>) in cilj (<i>ki je lahko predmet ali situacija, za katero pričakujemo, da bo zadovoljila našo potrebo</i>) povežeta v motiv, ki nas žene v določeno vedenje, s katerim hočemo doseči cilj.</p> <p>OPOMBA: Opis je ustrezen, če je iz njega razvidno, da je v motivacijski proces vključena potreba, motiv ali delovanje (vedenje, aktivnost) in cilj.</p> <p>Zavestna motivacija: Gre za to, da z zavestnim namenom poskušamo doseči določen cilj. Zavestno izberemo in sprejmemo cilj. Gre za zavestno hotenje in voljno odločitev, da nekaj storimo ali ne storimo oz. se za nekaj odločimo. Zavedamo se pobud in zamisli ter odločanja, čemu bomo dali prednost ipd.</p> <p>Nezavedna motivacija: Na odločitve vplivajo nezavedni motivi: lahko vemo, kaj hočemo doseči, vemo tudi kako, ne vemo pa, zakaj hočemo prav to. Ne zavedamo se pravega cilja našega delovanja (kaj hočemo). Svojo dejavnost nezavedno podrejamo prirojenim nagonom ter privzgojenim in ponotranjenim moralnim normam in idealom (po Freudu).</p> <p>OPOMBA: Zadostuje ena razlaga za zavestno in ena za nezavedno motivacijo.</p>	
2. raven	<p>opis motivacijskega procesa in razlaga zavestne in nezavedne motivacije</p> <p>OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti opisa in razlag.</p>	3–4
1. raven	<p>pomanjkljiv opis motivacijskega procesa in razlaga ene vrste motivacije ali razlaga zavestne in nezavedne motivacije</p>	2
	<p>pomanjkljiv opis motivacijskega procesa ali razlaga zavestne motivacije ali razlaga nezavedne motivacije</p>	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Ponazoritev in pojasnitev dejanj, ki so zavestno motivirana, npr.: Janez se je odločil, da bo že naslednji teden popravil slabo oceno iz psihologije: o tem se je pogovoril s profesorico, si naredil načrt in se tudi takoj lotil učenja psihologije. <i>Pojasnitev:</i> Janez se je dobro zavedal da se ni oz. se je premalo učil, da pa se lahko to nauči v enem tednu, saj hoče slediti svojim ciljem za vpis na zeleno fakulteto, zato se je odločil, da bo ta problem rešil.</p> <p>Ponazoritev in pojasnitev dejanj, ki so nezavedno motivirana, npr.: Janez je vsem sošolcem razlagal, da je dobil negativno oceno samo zato, ker ga učiteljica ne mara, ga ima »na piki«, mu vedno postavlja najtežja vprašanja ipd. <i>Pojasnitev:</i> Janez, čeprav se za test ni učil, išče najrazličnejše izgovore in opravičila za svoj neuspeh (uporabil je obrambni mehanizem racionalizacija), opravičuje se s tem, da je problem profesorica, ki ga ne mara – nezavedno brani/ohranja svojo pozitivno samopodobo.</p>	

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
4. raven	2 ponazoritvi, obe pojasnjeni (za zavestno in nezavedno motivirano delovanje) OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti ponazoritev in pojasnitev.	4–5
3. raven	2 ponazoritvi in 1 pojasnitev	3
	1 ponazoritev s pojasnitvijo ali 2 ponazoritvi	2
	1 ponazoritev	1
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoja posledic neustrezne (prenizke ali previsoke) motiviranosti pri reševanju problemov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • reševanja problema se lahko sploh ne lotimo, nam je vseeno; • pri reševanju problema prehitro obupamo; • lahko problema sploh ne opazimo; • potrebne so dodatne spodbude, kot so nagrade, grožnje kazni; • učenje in reševanje problemov je nesistematično (kampanjsko); • če vemo, da ne sledi nagrada ali kazen/grožnja, v reševanje problemov vložimo manj; • zaradi premočne motiviranosti in interesa prehitro pristanemo na rešitev, ki ustreza našim pričakovanjem ali željam; • lotevamo se le lahkih nalog; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Načini za izboljšanje (dvig) notranje motivacije, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • skupinsko reševanje problemov, kjer se lahko dijaki medsebojno dopolnjujejo; • sami iščejo rešitve problemov; • imajo možnost opravljati tudi zahtevnejše naloge, ki predstavljajo izziv; • upošteva in nagrajuje se iniciativnost pri reševanju problemov (sami odkrivajo in dajejo pobude za rešitev problemov); • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje posledic in 2 načina za izboljšanje notranje motivacije	5
	2 presoji posledic in 2 načina za izboljšanje notranje motivacije	4
5. raven	3 presoje posledic in 1 način za izboljšanje notranje motivacije	3
	2 presoji posledic in 1 način za izboljšanje notranje motivacije ali obratno	2
	1 presoja posledic in 1 način za izboljšanje notranje motivacije ali 2 presoji posledic ali 2 načina za izboljšanje notranje motivacije	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.

3. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Opis za ono:</p> <ul style="list-style-type: none"> • v celoti je nezaveden; • predstavlja rezervoar psihične energije iz katere se oblikujeta ego in superego; • predstavlja nagone in instinkte; • ne loči realnosti od nerealnosti, subjekta od objekta; • deluje skozi primarni proces; • zanj velja načelo ugodja; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Opis za jaz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ego je delno zavesten delno nezaveden; • nastane iz energije ida; • deluje skozi sekundarni proces; • zanj velja načelo realnosti; • za svoje delovanje potrebuje moč in integriteto; • brani se z obrambnimi mehanizmi; • zadovoljuje nagone na družbeno sprejemljiv način; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Opis za nadjaz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • delno je zavesten delno nezaveden; • predstavlja moralno instanco osebnosti; • navzven se izrazi v obliki kritike in občutkov krivde; • njegove vsebine so ponotranjene moralne norme in vrednote družbe; • nastane pod vplivom nagrad in kazni staršev; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
2. raven	opis 3 delov strukture osebnosti s po 2 značilnostma	4
	opis 2 delov strukture osebnosti s po 2 značilnostma in opis 1 dela strukture osebnosti z 1 značilnostjo	3
1. raven	za 2 dela strukture osebnosti opisane 4 značilnosti ali za 2 dela strukture osebnosti opisana po 1 značilnost in za 1 del strukture osebnosti opisani 2 značilnosti	2
	za 1 del strukture osebnosti opisani 2 značilnosti ali za 2 dela strukture osebnosti opisana po 1 značilnost	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Ponazoritev konflikta med strukturami duševnosti na primeru najstnika, ki si želi prvih intimnih odnosov, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ono: pri Tomažu se pojavi potreba po spolnih stikih, ki ga sili k zadovoljitvi; • nadjaz: Tomaž je vzgojen tako, da so spolni odnosi prepovedani do poroke, kar mu ob pojavu spolne sle povzroča slabo vest; • jaz je tako v konfliktu z onim in nadjazom, zato bo po vsej verjetnosti uporabil OM ali drugo sprejemljivo obliko zadovoljitve spolnega nagona. <p>Poimenovanje in ponazoritev obrambnega mehanizma (OM), npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>potlačitev (represija):</i> Tomaž je nesprejemljive težnje po spolnosti izrinil v nezavedno; • <i>zanikanje:</i> Tomaž se spreneveda, kot da mu spolnost nič ne pomeni; • <i>projekcija:</i> Tomaž se je ponorčeval iz prijatelja, kako ga razganja od spolnosti; • drugi obrambni mehanizmi po presoji ocenjevalca. 	

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
4. raven	na primeru razložen odnos med vsemi 3 deli strukture duševnosti, poimenovan in ponazorjen OM OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti ponazoritve konflikta med deli strukture osebnosti in OM.	4–5
3. raven	na primeru razložen odnos med 2 deloma strukture duševnosti, poimenovan in ponazorjen OM ali na primeru razložen odnos med vsemi 3 deli strukture duševnosti, poimenovan ali ponazorjen OM	3
	na primeru razložen odnos med 2 deloma strukture duševnosti in poimenovan ali ponazorjen OM ali na primeru razložen odnos med 3 deli strukture	2
	na primeru razložen odnos med 2 deloma strukture duševnosti ali poimenovan in ponazorjen OM ali splošna razlaga odnosa med deli strukture duševnosti	1
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoje prispevkov psihoanalize:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prva, ki je opozorila na nezavedno področje; • pomembno je vplivala na razvoj psihoterapije; • velik vpliv je imela (in še ima) na umetnost, filozofijo, literarno teorijo; • psihoanalitiki so začeli s proučevanjem duševnega razvoja v otroštvu ter se osredotočili na raziskovanje duševne dinamike; • psihoanalizo štejemo za začetek razumevanja psihičnih izvorov duševnih motenj; • s psihoanalitičnimi teorijami lahko pojasnimo zelo različne in kompleksne oblike doživljanja in ravnanja posameznikov ter delovanja množic; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Presoje pomanjkljivosti psihoanalize:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nanašajo se na metode oz. način spoznavanja (proučevanje nevrotikov, študije primerov, subjektivne tehnike ...); • pretirano poudarjanje nezavednega, zgodnjih izkušenj, pretirano poudarjanje seksualnega nagona; • očitek, da so bile psihoanalitične teorije pogojene s kulturnim okoljem in zgodovinskim obdobjem; • psihoanaliza se usmerja v preteklost, torej pojasnjuje za nazaj, težko pa napoveduje, kaj se bo zgodilo; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	presoje 3 prispevkov in 3 pomanjkljivosti	5
	presoje 3 prispevkov in 2 pomanjkljivosti ali obratno	4
5. raven	4 presoje (vključeni prispevki in pomanjkljivosti)	3
	3 presoje	2
	2 presoji	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.

4. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Opredelitev področij osebnosti in lastnosti:</p> <p>Temperament zajema značilnosti čustvovanja in način vedenja, npr. bojzljivost, živahnost, hitre in močne čustvene reakcije ...</p> <p>Značaj je področje, ki zajema motivacijske, voljne in (etično) moralne lastnosti, npr. poštenost, solidarnost, skromnost, neodgovornost ...</p>	
2. raven	2 opredelitvi in 2 lastnosti (obe področji)	4
	2 opredelitvi in 1 lastnost (obe področji)	3
1. raven	pomanjkljiva opredelitev (obe področji) ali opredelitev in lastnost (eno področje) ali 2 lastnosti temperamenta in 2 lastnosti značaja	2
	pomanjkljiva opredelitev področja osebnosti ali 3 lastnosti (zajeti obe področji)	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Ponazoritev vpliva izbrane lastnosti značaja na prosocialno vedenje posameznika, npr.:</p> <p>Egon je v šoli našel denarnico z 10 evri. Spomnil se je, kako sta z mamo enkrat na avtobusu odnesla pozabljeno torbo sprevodniku. Ker so ga doma naučili, da mora biti <u>pošten</u>, je odnesel denarnico v tajništvo šole.</p> <p>Ponazoritev vpliva izbrane lastnosti temperamenta na proindividualno vedenje posameznika, npr.:</p> <p>Eva je velikokrat <u>vzkipljiva</u>. Včasih jo kdo od prijateljev prosi za uslugo, ki ji ne ustreza. To jezno odkloni, ne da bi prej razmislila.</p>	
4. raven	2 primera (vpliv značaja na prosocialno in vpliv temperamenta na proindividualno vedenje)	4–5
	OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti primera. Če kandidat ne navede konkretni lastnosti (temperamenta in značaja), je ocenjen na 3. ravni.	
3. raven	1 primer vpliva navedene lastnosti značaja na prosocialno vedenje in 1 primer vpliva temperamenta na proindividualno vedenje brez navedene lastnosti ali obratno	3
	1 primer vpliva navedene lastnosti značaja na prosocialno vedenje ali 1 primer vpliva navedene lastnosti temperamenta na proindividualno vedenje	2
	1 primer vpliva značaja ali temperamenta na prosocialno <i>ali</i> proindividualno vedenje brez navedene lastnosti ali splošen primer vpliva lastnosti na prosocialno ali proindividualno vedenje	1

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoje in pojasnitve, v kolikšni meri bo prosocialno vedenje posameznika odvisno od temperamenta, značaja in sposobnosti, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lahko bi vplival značaj, npr. če smo solidarni, potem bomo verjetno tudi prosocialni. • Na prosocialno vedenje bo vplival temperament, npr. družabni ljudje so tudi v večji meri nagnjeni k sodelovanju. • Temperament ne bo nujno vplival na prosocialno vedenje; vzkipljivost ne vpliva na nudenje pomoči. • Na prosocialno vedenje bi lahko vplivale sposobnosti, tako da bo bolj inteligenten posameznik prej našel rešitev pri dajanju pomoči. • Drugi odgovori po presoji ocenjevalcev. 	
6. raven	3 presoje z utemeljitvami (tri področja osebnosti)	5
	3 presoje, 2 utemeljeni (tri področja osebnosti)	4
5. raven	2 presoji z utemeljitvami (dve področji osebnosti)	3
	1 presoja z utemeljitvijo ali 2 presoji	2
	1 presoja	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2018, stran 9.